

LUDOVIC RUSS SENIOR

1816 – 1888

Fondator al școlii ieșene de chirurgie

Născut în Austria, în 1816, cu diplomă de magistru în chirurgie, în 1841 și doctorat în medicină, în 1857, cu teza *De parotidis extirpatione*, la Universitatea din Halle, Ludovic Russ-senior se stabilește la Iași în 1843, fiind angajat după un an ca subchirurg la Spitalul Sf. Spiridon și apoi ca șef al serviciului chirurgical înființat, în 1848, din inițiativa sa.

Activitatea sa de excepție se remarcă și printr-o nouă și îndrăzneată orientare în domeniu. Așa se face că în cadrul Spitalului Epitropiei Sf. Spiridon din Iași, pe lângă serviciile existente (de primire, medical și farmaceutic) se înființează, în 1848, de către dr. L. Russ-senior, un serviciu special de chirurgie, organizat și perfecționat de către acesta. Eficiența unei astfel de inițiative este demonstrată, cel puțin statistic, prin rapoartele medicale întocmite, care atestă că între 1848-

1852 au fost efectuate 2073 intervenții chirurgicale, dintre care 247 operații mari.

Activitatea chirurgicală a doctorului Ludovic Russ, bazată pe receptivitatea sa la nou (introducerea unor tehnici noi, a principiilor aseptiei listeriene și a anesteziei cu eter, crearea unei școli) i-a determinat pe unii autori să-l considere fondatorul chirurgiei științifice românești.

El execută intervenții chirurgicale de mare amploare, abordează chirurgia vasculară (anevrism al arterei poplitee, crosectomie pentru varicele membrelor inferioare), practică cistotomii pentru litiază vezicală. Ca o premieră chiar și pentru cele mai înaintate școli de chirurgie ale timpului se înscrie ablația unei tumori ovariene pe care o execută cu succes, în 1875, la o pacientă de 16 ani.

De numele său se leagă, de asemenea, școala de chirurgie ieșeană, creată de acesta, în 1863, pe lângă serviciul de chirurgie al Spitalului Sf. Spiridon unde era medic primar, precum și înființarea în cadrul Facultății de Medicină din Iași, începând din 1880, a Catedrei de Chirurgie. El i-a format pe profesorul Botez, profesorul Sculy, pe doctorul Al. Gavrilescu, doctorul Filipescu, doctorul Bogdan, doctorul Stîhi.

Pe lângă talentul și îndemânarea care au făcut din el un mare chirurg, Russ a fost și un desăvârșit clinician. Au rămas celebre „disputele” diagnostice dintre el și profesorul Marcovici, un mare internist al epocii. În Războiul din 1877, generalul Carol Davila face un furuncul antracoid al cefei. Este examinat de Russ, care hotărăște să-l opereze, dar constatând fenomene de insuficiență aortică, evită narcoza cu cloroform. Pacientul este examinat și de profesorul Marcovici, care declară că acesta nu are leziuni cardiace. Din 1882 însă, Davila prezintă spute sangvinolente, iar în 1884 decedează cu insuficiență cardiacă. Mihail Kogălniceanu era un vechi urolitiazic și Russ îi efectuase, cu succes, o litotripsie. Când s-a pus problema unei noi intervenții, după examenul cardiologic Russ a hotărât că nu poate să-i administreze cloroform. Urmarea a fost că Mihail Kogălniceanu a plecat la Paris și a decedat pe masa de operație după narcoza cu cloroform. Russ a tratat și alte celebrități. Astfel, după rezolvarea unei retenții grave de placentă, la a doua soție a Domnitorului Mihail Sturdza, Russ

este avansat maior și devine medic al Curții Domnești. A asistat, de asemenea, la nașterea regelui Milan al Serbiei.

Una din activitățile de pionierat ale marelui chirurg, care viza ridicarea prestigiului centrului medical ieșean și crearea climatului pentru învățământul medical superior a fost și cursul de *Anatomie topografică, chirurgie operatorie, pansamente și instrumente*, început la 1 august 1863, care cuprindea 14 lecții.

Devenind profesor al Facultății de Medicină, contribuie la dezvoltarea școlii de chirurgie aflate atunci la începuturile ei, fiind considerat „cel mai mare chirurg al țării” (Prof. P. Anghel). Ca o recunoaștere a meritelor sale, la primul Congres al medicilor români ținut la București, în 1884, este ales Președinte de onoare, alături de N. Crețulescu.

Realizările sale sunt recunoscute și pe plan european, colecția sa de calculi de la bolnavii operați în Spitalul Sf. Spiridon fiind premiată la Expoziția Medicală Internațională de la Viena. Este citat de Apport în cartea sa despre Principatele Danubiene. Profesorul Albert de la Viena îl cita, de asemenea, în cursurile sale. A fost ales membru de onoare al câtorva societăți savante din Viena și Frankfurt.

Pasionat practician, L. Russ a fost totodată un bun cercetător și organizator. Ca organizator a contribuit efectiv, împreună cu Elena Doamna, la înființarea Spitalului Caritatea, în 1880.

C. Romanescu redă, în monografia *Un secol de învățământ medical superior la Iași*, două evocări despre Ludovic Russ senior, a lui P. Anghel și a doctorului Gavrilescu. Prima menționează „... Russ era mic de statură, bine legat însă, voinic, barba și mustața rasă, avea ochii negri, vioi și o figură de efigie romană. Din cauza blândeții și bunătății lui sufletești era iubit și căutat de bolnavi. Încă din 1848, ca medic chirurg la Sf. Spiridon, el devenise operatorul ambulant al spitalelor, făcând micile operații atât prin secțiile medicale, cât și la consultațiuni. Numai de când i s-a încredințat o secție de chirurgie începe adevărata lui activitate. Deși chirurgia pe timpul lui trăia timpuri de restrînte din cauza necunoașterii agenților provocatori ai infecției, el reușise multe operații de succes....”

Doctorul Gavrilescu, internul lui Russ, descrie în buletinul Societății de Medici și Naturaliști, nr. 7 din 1888, operațiile efectuate de maestrul său: „operații de hernie (99), amputații (249), dezarticulații (381), extirpări de tumori (194), cataracte (193), refacerea buzelor (33) etc. Sunt cifre care pentru vremea când își desfășura talentul Russ, trebuie considerate destul de mari. Succesul îl făcuse renumit nu numai în țară, dar și peste hotare. Veneau la el bolnavi nu numai din Moldova, dar și din Basarabia, de peste Nistru, din Bucovina, Ardeal, Muntenia și chiar de peste Dunăre”.

În ceea ce îl privește pe Russ-omul, sunt numeroase fapte care evidențiază integritatea caracterului său, educația, disciplina, spiritul umanitarist. Astfel, la vârsta de 61 de ani a plecat voluntar, împreună cu fiul său, în Războiul de Independență din 1877, unde a fost decorat cu Steaua României și Coroana României în gradele cele mai înalte și cu numeroase Ordine austriece, poloneze și rusești.

Personalitatea lui L. Russ senior a contribuit la prestigiul de care s-a bucurat școala de medicină ieșeană.

E. Târcoveanu